

Μεταπτυχιακό μάθημα Χειμερινού εξαμήνου 2018-19

Όψεις της Επανάστασης του 1821: Φιλική Εταιρεία, Χαρακτήρας της Επανάστασης, Εμφύλιοι πόλεμοι, Φιλελληνισμός και διπλωματική αναγνώριση ανεξάρτητου ελληνικού κράτους

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟΥ

Η ελληνική Επανάσταση του 1821, που ξέσπασε ύστερα από μια μακρά σειρά πράξεων ανταρσίας προς την οθωμανική κυριαρχία, αποτελεί, αναμφίβολα, κορυφαίο γεγονός της νεοελληνικής ιστορίας, με πανευρωπαϊκή σημασία και διαστάσεις, το οποίο οδηγεί από το Έθνος στο Έθνος-Κράτος. Γεννήθηκε μέσα στα φιλελεύθερα ιδεώδη που έσπειραν στην Ευρώπη οι Διαφωτιστές και η Γαλλική Επανάσταση, την προετοίμασαν οι Έλληνες Διαφωτιστές –κυρίως ο Ρήγας Βελεστινλής, το επαναστατικό όραμα του οποίου δεν πραγματοποιήθηκε– και έθεσε τα γερά θεμέλιά της η Φιλική Εταιρεία, χωρίς την οποία η Επανάσταση αυτή δεν θα γινόταν, τουλάχιστον σ' αυτή τη χρονική συγκυρία. Ένα γεγονός το οποίο, για λόγους πολιτικούς αλλά και καθαρά επιστημονικούς, είχε υποβαθμιστεί τις τελευταίες δεκαετίες ως διδακτικό αντικείμενο στα Πανεπιστήμια της χώρας μας. Καθώς όμως πλησιάζουμε στον εορτασμό των 200 χρόνων αυτής της Επανάστασης το ενδιαφέρον αυτό αναθερμένεται. Στα μαθήματα αυτού του σεμιναρίου θα επιχειρήσουμε, με τη βοήθεια των πρωτογενών (ανέκδοτων ή δημοσιευμένων) και των πολλών δευτερογενών πηγών, της σχετικής βιβλιογραφίας, αλλά και οπτικοακουστικού υλικού, να προσεγγίσουμε ορισμένες από τις πολλές όψεις αυτού του τιτάνιου Αγώνα της ανεξαρτησίας. Να αναστοχαστούμε, μέσα από τον επιστημονικό διάλογο, τις βιβλιοπαρουσιάσεις και τις γραπτές εργασίες, πάνω σε ζητήματα για τα οποία υπάρχει ήδη τεράστια συσσωρευμένη γνώση. Πιο συγκεκριμένα, θα μας απασχολήσει, κατ' αρχάς, η ίδρυση και ο ρόλος της Φιλικής Εταιρείας στην οργάνωση αυτής της Επανάστασης μέσα στο επαναστατικό-συνωμοτικό κλίμα των ναπολεόντειων και μεταναπολεόντειων χρόνων, ο χαρακτήρας της (εθνικός ή κοινωνικός/ αστική ή μη αστική επανάσταση) και ο ρόλος αφενός των ηγετικών ομάδων του τόπου και αφετέρου του λαού, οι δύο Εμφύλιοι πόλεμοι και οι συνέπειές τους, το κίνημα του Φιλελληνισμού και η συμβολή του στη μερική ευόδωση των στόχων αυτού του Αγώνα και, τέλος, η σταδιακή μεταστροφή της πολιτικής των μεγάλων Δυνάμεων της Ευρώπης υπέρ των επαναστατημένων Ελλήνων, η οποία οδήγησε, τελικά, στην αναγνώριση ενός μικρού ανεξάρτητου ελληνικού κράτους, το 1830.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΑΣΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

*Σε κάθε μάθημα, μαζί με τις σχετικές πηγές θα δίνεται και ειδική βιβλιογραφία

- Αποστολόπουλος Δ., *Η Γαλλική Επανάσταση στην τουρκοκρατούμενη κοινωνία*, Αθήνα 1989.
- Βακαλόπουλος Απ., *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού*, τ. Ε' - Η', Θεσ/νίκη -1988.
- Dakin D., *Ο Αγώνας των Ελλήνων για την ανεξαρτησία*, μτφρ. Ρένα Σταυρίδου – Πατρικίου, εκδ. ΜΙΕΤ, Αθήνα 1983.
- Δασκαλάκης Απ., *La Révolution française et les preludes de l'indépendance hellénique [Η Γαλλική Επανάσταση και τα προμηνύματα της ελληνικής ανεξαρτησίας]*, Παρίσι 1937.
- Διαμαντούρος Ν., *Οι απαρχές της συγκρότησης σύγχρονου κράτους στην Ελλάδα, 1821-1828*, ΜΙΕΤ, Αθήνα 2002.
- Hobsbawm Eric, *Η εποχή των επαναστάσεων 1789-1848*, μτφρ. Μαριέτα Οικονομοπούλου, ΜΙΕΤ, Αθήνα 2008.

- *Η Επανάσταση του εικοσιένα, Επιστημονικό συμπόσιο*, Κέντρο Μαρξιστικών Ερευνών, 4^η έκδοση, Αθήνα 1988.
- *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*, τ. ΙΒ΄, *Η Ελληνική Επανάσταση και η ίδρυση του ελληνικού κράτους (1821-1832)*, Εκδοτική Αθηνών Αθήνα 1975 (συλλογικό έργο).
- *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού 1770-2000*, τ. 3^{ος}, *Η Ελληνική Επανάσταση, 1821-1832* (επιμ. Β. Παναγιωτόπουλος), Αθήνα 2003 (συλλογικό έργο).
- *Ιστορία των Ελλήνων*, τόμ. 11, *Η Ελληνική Επανάσταση, 1821-1827*, εκδ. Δομή, Αθήνα χ. χ. (συλλογικό έργο).
- *Ιστοριογραφικές συζητήσεις για την ελληνική Επανάσταση του 1821*, Εισηγήσεις στον τόμο *Ιστοριογραφία της νεότερης και σύγχρονης Ελλάδας 1833-2002*, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Αθήνα 2004, τόμ. Α΄, σ. 565-594.
- Κατσιαρδή – Ηering Όλγα (επιμ.), *Οι πόλεις των Φιλικών, Πρακτικά ημερίδας*, Αθήνα 2018.
- Κιτρομηλίδης Π., *Το όραμα της ελευθερίας στην ελληνική κοινωνία*, Αθήνα 1992.
- Κόκκινος Διον., *Η ελληνική Επανάσταση*, τ. 1-6, 6^η έκδοση, Μέλισσα, Αθήνα 1974.
- Κορδάτος Γ., *Η κοινωνική σημασία της ελληνικής επανάστασης του 1821*, Αθήνα 1924.
- Κοταρίδης Ν., *Παραδοσιακή Επανάσταση και Εικοσιένα*, Αθήνα 1993.
- Κρεμμυδάς Β., *Η ελληνική Επανάσταση του 1821: τεκμήρια, αναψηλαφίσεις, ερμηνείες*, Gutenberg, Αθήνα 2016.
- *La révolution française et l' hellénisme moderne [Η Γαλλική Επανάσταση και ο νεότερος Ελληνισμός]*, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών Αθήνα 1989.
- Μανδουλαρά Άννα – Νικολάου Γ. (επιμ.), *Η Φιλική Εταιρεία. Επαναστατική δράση και μυστικές εταιρείες στη νεότερη Ευρώπη*, εκδ. Ασίνη, Αθήνα 2017.
- *Όψεις της Επανάστασης του 1821, Πρακτικά συνεδρίου*, (Αθήνα 12-13 6. 2015), Αθήνα 2018.
- Πιζάνιας Π. (επιμ.), *Η Ελληνική Επανάσταση του 1821, ένα ευρωπαϊκό γεγονός*, Αθήνα 2009.
- Ροτζώκος Ν., *Επανάσταση και εμφύλιος το Εικοσιένα*, Αθήνα 1997.
- *Το ενδιαφέρον για την Ελλάδα και τους Έλληνες από το 1821 ως σήμερα, Πρακτικά του Διεθνούς Συνεδρίου Οργάνωση Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων – Δήμος Νικολάου Σκουφά* (Άρτα 5-7 Ιουλίου 2013), (επιμ. Ν. Αναστασόπουλος - Άννα Μανδουλαρά - Γ. Νικολάου - Λ. Φλιτούρης), εκδ. Ηρόδοτος, Αθήνα 2015.
- Φιλήμων Ιωάννης, *Δοκίμιον ιστορικών περί της Φιλικής Εταιρείας*, Ναύπλιο 1834.
- Frangos G., *The Plilike Etaireia, 1814-1821: a social and historical analysis*, διδ. διατριβή, Columbia University, 1971.
- *1821: Η γέννηση ενός Έθνους-Κράτους* (επιμ. Θ. Βερέμης), 4 τόμοι, Αθήνα 2010.